

Lietuvoje žinomi keliautojai kartais jaučią gėdą: sužinokite dėl ko

Šiauliuose, Talšos g. 4 vykusiame Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos organizuotame „Kiemų“ renginyje netrūko aštraus sąmojo ir juoko. Čia buvo kalbinami keliautojai, žurnalistai, prodiuseriai Martynas Starkus ir Vytaras Radzevičius. Diskutuota tema „Renkant pasaulio trupinius“.

Pokalbis buvo verčiamas ir į gestų kalbą.

Diana JANUŠAITĖ

d.janusaitė@snaulienos.lt

Pokalbio metu, kurį moderavo kultūrinių renginių organizatorė Roberta Stonkutė, visiems gerai žinomi keliautojai buvo priversti nukeliauti į praeitį ir išsamiau papasakoti apie užsimezgsius jų draugystę, atsiradusį norą keliauti, transliuotus televizijos projektus, o suteikus galimybę klausimus užduoti renginį stebėjusiems šiauliečiams, apie save atskleisti daugiau asmeninių, dar niekur kitur negirdėtų detalių.

Kada ir ar iš viso galėsime grįžti prie senosios realybės? Kaip bus su tokiais karštaisiais taškais, kaip Afrika? Ar baltasis turistai galės ten įžengti kaip iki šiol?

V. Radzevičius: Galiu pasakyti, kad Martynas dabar yra vienas iš trijų geriausių ekspertų COVIDO. Jis prieš savaitę tiksliai pasakė, kiek Vokietijoje bus sergančių tūkstančių žmonių. Realiai jis seka informaciją ir viską išmano. Važiuodami į Šiaulius mes dar aptarėme šią temą ir nutarėme, kad kai jau paskelbs antrąjį karantiną, kol žiemą išras vakciną, kol vakcina adaptuosis prie žmonių, kol virusas bus prislėptas iki tokio lygio kaip gri-

pas, tada mes galėsime keliauti turbūt kitą vasarą.

M. Starkus: Tai tik absoliutūs spėliojimai. Rimtai atsakant į jūsų klausimą, mes nežinome, nė vienas nežinome, nes su tuo niekada nesusidūrėme. Bet pačios kelionės, taip, jos nebus tokios, kaip anksčiau. Aviacijos rinka kenčia dėl to, kruizinių laivų gyvenimas iš viso yra miręs, tai turizmui, pasauliui labai didelis smūgis yra.

V. Radzevičius: Užtat atgijo vidinis turizmas, kiek važinėja žmonių dabar. Keliai pasidarė pilni automobilių. Tokio vaizdo dar niekada nebuvau matęs.

M. Starkus: Ir ne vien tik sekmadieniais iš Palangos į Šiaulius ir į Vilnių. Kaip jau ir minėjau, kažkas užsidaro, kažkas atsidarė, o tie, kas norės keliauti, visada atras tam būdą.

Nuo ko pradėti sudarinėti maršrutą Lietuvoje, kai „popsinės“ vietos nebeįdomu?

M. Starkus: Tose pačiose „popsinėse“ vietose, jeigu elgsitės ne „popsiškai“, atrasite daug variantų.

V. Radzevičius: Toje pačioje Kuršių nerijoje, Palangoje tikrai yra ką pamatyti. „Popsas“ suprantamas, kaip visuotinio lankymo vietos, bet iš tiesų ten yra labai įdomių potemių, kad

ir senoji Juodkrantė, kažkokios archeologinės vietos. Gastriturizmas Lietuvoje labai sėkmingai gali ir yra vystomas, pavyzdžiui, prie Jurbarko galima paragauti ant žarijų kepto žiobrio. Tai tokių atradimų iš tiesų yra daug.

M. Starkus: Man atrodo, kad šiais laikais, kai yra internetas, susirasti tinkamą maršrutą savaitgaliui ar savaitei, yra labai paprasta, tereikia įdėti pastangų. Vėlgį žmonės mūsų irgi dažnai klausia – kur mums važiuoti. Tai jūs patys parodykite iniciatyvą. Vieniems kažką patarus, galite sakyti, kad ai, čia nesąmonė. Aišku, kad nesąmonė, nes mes visi unikalūs, skirtingi, todėl reikia šiek tiek patiems paieškoti. Keliaujant Lietuvoje, man atrodo, yra žemėlapių pilna pridaryta, galima rasti, tik žmonės tingi ieškoti. Kai žmonės paklausia, nuo ko reikia pradėti keliauti, tai pirmiausia sakome – atsisitokite nuo sofos. Ne tik nueikite į parodotuvę, bet ir už miesto kur nors nuvažiuokite ir užsikabinsite.

Kokius tris siekius norėtumėte įgyvendinti ir kodėl?

V. Radzevičius: Norėčiau parnardyti prie Didžiojo barjerinio rifo Australijoje, knygą dar kokią parašyti norėtusi ir, nežinau, kad viskas gerai būtų.

M. Starkus: Čia tu, kaip ir mano dukra, kurios rytoj gimtadienis. Klausiu, na Elze, tai ko nori gimtadieniui. O ji – aš tiek visko noriu. Noriu, kad viskas būtų gerai visiems ir dar ko nors. Taip su tais atsakymais yra, mes – gi žmonės, mes tiek visko norime, mums tiek viskas įdomu.

V. Radzevičius: Iš tiesų kasdien tie norai keičiasi, nes aš manau, kad svajonių filosofija pildosi. Svajonės išsipildo, kai labai to nori, trokšti, viskas ir įvyksta. Visada sakau – nebijokime svajoti ir tai taps realybe, ne kartą tą esame įrodę.

Kurioje šalyje teko labiausiai jausti gėdą dėl vienas kito poelgio?

V. Radzevičius: Buvo tokia situacija Rytų Indijoje. Mums anksti reikėjo išvažiuoti, kokią

Keliautojai buvo itin nuoširdūs ir atviri.

penktą ar pusę penkių ryto, tai atsikėlėme visi pikti, nes miego norisi. Kol krovėmės daiktus į automobilį, Martynas kažkokiu būdu sugebėjo papusryčiauti. Jis pamatė tokį žmogų, kuris gatvėje kepė omletą. Aišku, maža to, kad tas žmogus kepė omletą, bet jis, šalia dar batus taisė, toks batsiuovys-omletininkas buvo. Marty-

„Važiuojame kokią valandą, po to sėdėdamas priekyje, pro veidrodėlį matau, kad pas jį tokia raukšlė pikta, nerami kaktoje atsirado ir jis klausia – gal kam į tualetą reikia.“

nas suvalgo tą omletą, sėda į automobilį ir sako, na tai šiandien gal nestojame pavalgyti, nes aš jau pavalgiau ir kelias labai tolimas, o mes tylime – visi pikti.

Važiuojame kokią valandą, po to sėdėdamas priekyje, pro veidrodėlį matau, kad pas jį tokia raukšlė pikta, nerami kaktoje atsirado ir jis klausia – gal kam į tualetą reikia. Supratome, kad kažkas vyksta, tai mes visi chorai atsakome, kad nereikia. Po dešimties minučių jis vėl klausia – gal tikrai reikia kam nors sustoti. O mes – ne, ne, Martynai, nereikia. Po dar dešimties minučių staiga jis kad užrėkia mūsų šoferiui Habibui – stop, Habib. Tas staigiai ant stabdžių ir Martynas,

kad nūrė lauk su visomis durimis į ten augančias džiungles...

M. Starkus: Pirmą, aš neišsiveržiau, o labai ramiai išėjau, tvarkingai atidaręs duris, dar paklausiau, ar kam ko atnešti. Na taip nutiko, kad įvyko tas procesas, juk visi mes esame į tą situaciją pakliuvę, ypač po užsitiesusių švenčių. Tik taip sutapo, kad Indija

problemiška, ten nėra laisvos vietos, visą laiką žmonės aplink. Tai aš apsidžiaugęs, kad štai man pagaliau pavyko atitrūkti, įsitaisiau į tą standartinę poziciją ir ką jūs manote, po penkių su puse se-

kundžių ateina trys... Suprantate, mes – žmonės kultūringi, jeigu miške taip nutinka ir, neduok tu Dieve, pamatai, ką kitas grybauotojas ten veikia, tu eini kuo toliau, palieki erdvės žmogui pabūti su savimi. Bet ne, Indijoje tai žmonės smalsūs. Tai jie ateina trise, o aš negaliu nutraukti proceso, čia, žinote, gamta. Jie mandagiai taip stovi, tada dar penki iš kitos pusės ir taip dvylika-keturiolika susirinko aplinkui. Kol jie laukia, aš akimis siunčiu gelbėjimo signalą draugams, kuriuos matau prie mašinos, galvoju, kad turėtų kažką daryti, bet ne, jie tik stovi, juokiasi, kažkodėl jiems linksma.

Nukelta į 6 p.

Autorės nuotr.

Besirencančius į renginį sveikino grupė „Kieno Mishke Kankorezhiai“.

Šiauliečiai nepabijėjo susėti ir ant žolės.

Lietuvoje žinomi keliautojai kartais jaučią gėdą: sužinokite dėl ko

Renginį stebėjo gausus būrys šiauliečių.

Atkelta iš 5 p.

V. Radzevičius: Galiausiai jis grįžta prie automobilio, į akis nežiūri, šmurkšteli ant galinės sėdynės ir sako – greičiau važiuojame, o mes vis tiek palaukėme, kol priėjo jo nauji draugai, ir aptarėme, ar baltasis ten viską gerai darė, kokią techniką naudojo.

M. Starkus: Dabar aš apie Vytarą pasakosiu. Nuvykome prie Titikakos ežero. Kadangi Titikakos ežeras yra labai aukštai, mes netikėtai gavome daug saulės, įdegėme labai veidus, žodžiu, buvo ne kas. Grįžę į viešbutį mes visi nuėjome miegoti, o Vytaras, kadangi yra garsus dainininkas, nusprendė nusileisti į viešbutyje esantį karaokės barą. Pabuvo tam karaokės bare, su kažkokiais britais sudalyvavo varžybose ir, kaip suprantu, jam sekėsi visai neblogai, nes grįžo gana vėlavai su didele taure rankose ir pasigyrė, kad laimėjo.

Kitą dieną, kadangi reikėjo la-

bai anksti išvažiuoti, mes jį bendromis pastangomis nunešėme ir pagarbiai ant galinės sėdynės paguldėme. Važiuojant kelyje mus sustabdė policija, jie ten dažnai stabdo – tai žinome. Bet mes turime vieną problemą – tarp krūvos dokumentų, visada kažkokio kažkam trūksta. Tai ir šį kartą kažkokio draudimo jiems reikėjo, tik velnias žino, kokio, nes su jais ten neišsiaiškinsi. Tai mes tempame laiką, vartome popierius ir, kad neprailgtų laikas, policininkai klausia, iš kur važiuojame. Sakome, kad buvome miestelyje tokiam, karaokės čempionate dalyvavome. Klausia, kaip sekėsi, mes atsakome, kad laimėjome pirmą vietą, parodome taurę ir sakome, kad va, gale karaokės nugalėtojas ilsisi, kad vėliau vėl galėtų šviežiomis jėgomis konkurse dalyvauti. Sakome, kad jį net per žinias rodė, interviu ėmė, klausiam, ar nematė. Jie taip klauso, prieina prie galinio langelio, kur Vytaras miega nieko neįtardamas,

ir bloknatą su tušinuku jam kiša, pasirašyti prašo. Prabudęs jis bando išsiaiškinti, kas ir kaip, o mes jį tik pasirašyti ir nieko neklausinėti raginame. Tai jis piktas pasirašė, policija sėkmės karaokės konkurse palinkėjo, nuvažiavo ir jokio dokumento nebereikėjo.

Kokia asmeninė savybė labiausiai praverčia nenuspėjamų kelionių metu?

V. Radzevičius: Man tai imponuoja, kad yra gebėjimas būnant kartu ir patylėti, nes kartais važiuoji tris, keturias, penkias, septynias valandas, nebūtina gi visada kalbėti, tai tas gelbsti. Pavyzdžiui, ryte pasakai ką nors ir tau po pietų atitaria: na jo, rimtai, iš tikrųjų, ir aš taip galvoju. Tada vėl keturias valandas tyli, po to vėl atitari. Tai taip ir pašnekame per dieną. Tas gebėjimas būnant drauge ne tik pliupti, bet ir patylėti, yra labai geras dalykas, manau.

M. Starkus: Sutinku.

Šalis, į kurią nieku gyvu daugiau niekada negrįžtumėte, ir

šalis, į kurią net keltumėtės gyventi kaip pora?

M. Starkus: Dviese mes ir taip prisibūname, mums užtenka. Net mūsų žmonos jau įpratusios, kad mes matomės dažniau negu su jomis, bet vis tiek net šeimynines šventes kartu švenčiame.

V. Radzevičius: Aš į jokią šalį su juo nesikelčiau.

Atvykote į dar nepažintą žemę, trys trupiniai, kuriuos radę galite pasakyti, kad ši žemė jau tampa pažinta?

M. Starkus: Kaip užlankstyta čia uždavė klausimą. Galite pakartoti?

V. Radzevičius: Man pirmas trupinys būtų gurkšnis, antras – kšnis, trečias – pažintis su vietiniais.

M. Starkus: Kaip Šiauliuose šiandien.

Kokioje šalyje labiausiai imponuoja moterys?

V. Radzevičius: Lietuvoje.

M. Starkus: Čia mūsų taip nepaimsi, mes žmonas turime.

V. Radzevičius: Antroje vietoje galime pasakyti kartu – Kolumbiją.

Kur mieliau praleistumėte atostogas: Latvijoje, Estijoje ar Lenkijoje?

M. Starkus: Lenkijoje šiuo momentu nelabai galime, nes reikės karantinuotis. Tik Latvija, Estija lieka. Į Estiją, Saremos salą, dabar daug kas važiuoja, ten lietuvių daugiau negu estų. Mes po truputį miksuosime, manau.

V. Radzevičius: Mums Latvija kol kas trukdo tik užpulti Estiją. Bet šiaip, gal Lenkiją rinkčiausi, nes aš Latvijoje daug kur buvęs, Estijoje irgi. Šiaurinėje Lenkijoje esu daug keliavęs, bet dar yra daug

viety, kurias norėčiau aplankyti.

Jeigu gautumėte progą vykti į Šiaurės Korėją, ar pasiryžtumėte, ar būtų neįmanoma sukurti naują laidą tokioje šalyje?

M. Starkus: Pirmiausia, niekas neleistų sukurti naujos laidos toje šalyje.

V. Radzevičius: Mes esame augę panašioje šalyje, kuri Sovietų Sąjunga vadinosi, tai manau, čia mūsų labai nenustebinsi.

M. Starkus: Nepasiilgome viso to.

V. Radzevičius: Žinau, kad ten, pavyzdžiui, yra penkiolika stilių šukuosenų numatytų moterims ir septynios ar šešios – vyrams. Tai man būtų sunku su šukuosena nušukuoti. Šiaip domiuosi ta šalimi, gal kada nors pravers tos žinios ir ten iš tiesų nuvažiuosime. Bet ten gi labai viskas keista. Pas juos net metai kitaip skaičiuojami, ten visokių nesąmonių yra, kurias turbūt būtų įdomu parodyti.

M. Starkus: Be abejo, kuo mažiau žinai, tuo labiau įdomu pamatyti, kas ten vyksta.

Kokie jūsų planai?

M. Starkus: Už save galiu kalbėti tik tiek, kad turiu kelis dokumentinio kino projektus, ties kuriais dirbu, bet karantino situacija čia nepadeda, nes jie skirti filmuoti ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse. Tos kelionės su Vytauru irgi atima laiko, dar turime pabaigti sezoną, kol viskas galutinai neužsidarė, gal kažkur dar staigiai išlėksime, turbūt į Latviją.

V. Radzevičius: Aš Merkinėje dabar prapuolęs, ten mano projektas didelis vyksta. Turiu dar vieną literatūrinį sumanymą, tik kol kas nenoriu apie jį kalbėti, ir laidos, aišku.

Latvija – išsigelbėjimas pavargusiems nuo koronaviruso

Atkelta iš 3 p.

Mums ir vėl išsirikiauvus, buvome įleisti į pirmąją kambarą veidu į sieną. Visiems įsakyma tylėti ir nejudėti.

Kameroje buvo vienas mažytis langelis, pro kurį praktiškai nieko nematyti, bet buvome įspėti, net nebandyti pro jį pažvelgti. Anksčiau taip pasielgę kalintys kariai be jokio išankstinio perspėjimo būdavo nušautami. Taip pastovėjus porą minučių, jau norisi lipti sienom ir kuo greičiau iš čia dingti.

Mūsų mintis perskaitęs kalėjimo prižiūrėtojas davė įsakymą iš-eiti iš kameros ir nuvedė į kitą, tą, kurioje kariai anksčiau miegojo. Tie, kurie tikėjosi čia išvysti lovą, antklodę ir pagalvę, smarkiai nusivylė, vietoje to, buvo patiesta tik siaurutė lentutė. Ilgai čia neužtrukome, už tai, kad tiksliai nevykdėme prižiūrėtojo komandų buvome nubausti. Mus suvarė į dar vieną kambarą, liepė išsirikiuoti į keturias eiles ir ramiai stovėti. Kur tu ten ramiai pastovėsi, kai kažkieno pažastis tau tiesiai prie burnos, o ir

kvėpuoti nėra kuo.

Dauguma iš mūsų žino, ką reiškia karštą vasaros dieną važiuoti sausakimšame autobuse, tai čia buvo šimtą kartą blogiau. Apžiūrėję likusias patalpas, dar buvome priversti šiek tiek pasportuoti ir paprakaiuoti. Žinokite, po šio apsilankymo, ropoti žąsele, turbūt daugiau niekada niekas manęs neprivers.

Šis turistinis objektas įdomus tuo, kad čia galima užsisakyti ir nakvynę – naktį praleisti kameroje su įvairiais nuotykiiais visą naktį, kaip anų metų gaupvachoje. Kalėjimo šeiminkai siūlo ir spektaklį „Už grotų“ – dviem valandoms įsijausti į kalinio vaidmenį. Latvijoje šis objektas įdomus ir netradiciniams ekstremalams – daugelis čia švenčia gimimo dieną, ruošia ir švenčia mergvakarius, bernvakarius.

Vaidai nepalieka abejingų

Lankantis Karuostoje sunku nepastebėti ir čia stovinčios Šv. Nikolajaus stačiatikių jūros cerkvės. Ji tikra dominatė, ryškiai išsiskirianti iš ją supančių blokinių daugiaaukščių gyvenamųjų namų.

Gidės pasakojimu, šios cerkvės statyba prasidėjo 1901 m., pamatinio akmens padėjimo ceremonijoje dalyvavo pats Rusijos caras Nikolajus II su šeima. Ši cerkvė suprojektuota ir pastatyta pagal XVII a. Rusijos stačiatikių cerkvių modelį. Po II pasaulinio karo, Sovietų Sąjungos laikais, čia buvo įrengtas pramogų centras. Karuostoje karinę tarnybą atliekantiems kariškiams. 1991 m. gruodį cerkvėje vėl buvo laikomos pirmos mišios.

Mėgstantiems fotografuoti, žadą atims čia pat besidriekiantys šiauriniai fortai – caro valdymo laikais pastatyta įtvirtinimų sistema, kuri iki 1994 metų buvo uždara militarinė teritorija. Kilometrus besitiesiantys požeminiai tuneliai tikrai nepaliks abejingų.

Tuo tarpu pačioje Liepojoje vėta pasivaikščioti senamiesčio gatvelėmis. Kelionę pėsčiomis po Liepoją galima pradėti nuo Rožių aikštės arba bet kurio kito taško, reikia sekti grindinyje kas 5 metrus esančiomis natomis. Praėję Latvijos muzikos garbės alėja pamatysite Petro I namelį. Eidami Kuršių

Šiauriniai fortai gniaužia kvapą.

aikšte, kuri nuo XVI a. iki XX a. buvo Turgaus aikštė, pasigėrėsite vėliau čia pastatyta Šv. Onos bažnyčia – seniausiais maldos namais Liepojoje. Praeisisite pro didžiausią katalikiškos Liepojos katedrą – Šv. Juozapo katedrą. Vaikštinėdami Kūrmajų prospektu, pamatysite aristokratų namus, statytus XIX-

XX a. Senamiesčio širdyje išvysite Liepojos Švč. Trejybės katedrą su unikaliais didžiausiais pasaulyje nerekonstruotais mechaniniais vargonais, koncertų salę „Didysis Gintaras“. Galiausiai galėsite pailsėti nuo XIX a. žinomame Liepojos paplūdimyje, kurio ilgis – 8 km, pliažo zona – 2 km. Tad visiems linkiu nepamirštamų įspūdžių.